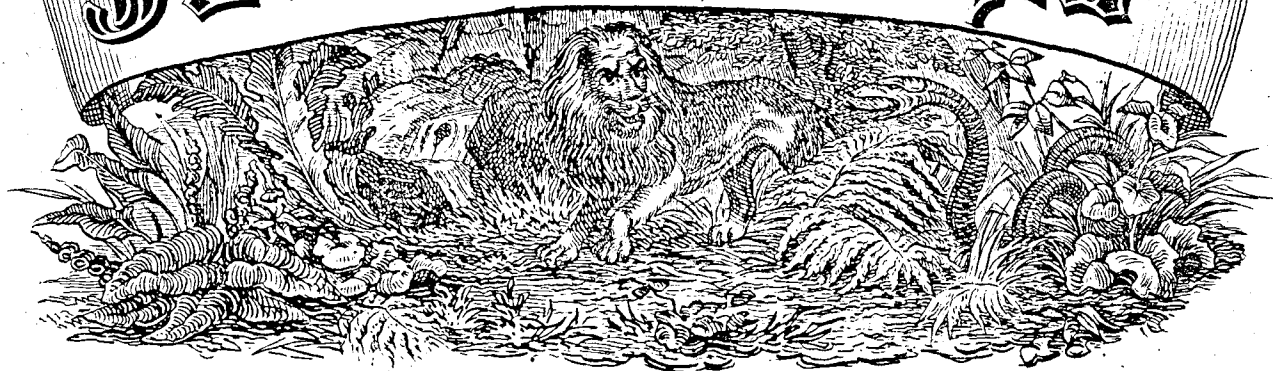

ЖИВОТНАТА

JURNAL

ПЕНТРЪ РЕСПИДИРЕА ШТИИЦЕЛОР НАТЪРАЛЕ ШИ ЕСАКТЕ,

în toate класеле.

Pediyeatš

de

Profesor Doktor Ідіш Бараш.

№ 31.

(Англ intiiš)

Бскрениі.

Августъ 15, 1856.

Kompindepe: O vizitę în grędina Zoologicę în Londonš. — Кълтсра пелет ши întineripea omelst. — Komsnikaičisni utiinificue mivl.

O BIZITŢ ÎN ГРЪДИНА ZOOЛОЦИКЪ ÎN LONDONŢ.

„Jardin des Plantes“ la Parisš este admirabilъ de frumosš, este знѣ орамш întрегѣ кѣ гръдині botaniche imense, кѣ флоръріі, менадеріі, кѣ палатърі, кѣ мззее, кѣ школі ши кѣ пестакпante, ши toate ачестеа сінтѣ консакрате пентрѣ оамени каре вор съ се окъне кѣ стѣдихлѣ натъреі. Грѣдина Зоологикъ ла Londonš, де ши пѣ копринде аітеа вариетъці ка ши чеа дин Parisš, інсѣ ін фелълѣ еі este stabіlimentлѣ челѣ маі ремаркавилѣ ши челѣ маі instruktivѣ че esistѣ пе пѣмінт. Інокмаі прекъм London este капитала чеа маі цигантикѣ дин toate капиталеле, ама ши ме-

надерііле дин грѣдина Зоологикъ а ачестеі капиталеле, сінтѣ челе маі цигантиче че аѣ фъктлѣ оамени пінъ акъмѣ.

О презъмларе ін ачесте гръдині не ва конфирма нерешитѣ ачееа че амѣ зисѣ.

Сѣ не зитъмѣ маі пainte ла феареле сълватиче челе марі ши сінцуроасе, ла леі, тигрі, леопарзі ши Румас (леі де Америка) че се афлѣ пе терасе фъкте пе сеама лорѣ кѣ скопѣ, ка ачеші конвиві streini ін Европа, съ се поатѣ плімва, вара ін снацирі марі ка пе кимпѣ ін стареа лорѣ де сълвѣтъчие ши іарна съ рѣ-

mie аконерии сзб кортзри де рогожини ши де алте лэкрэри каре динэ калдэ. Ла инџиа vedere ne инкредингэмэ кэ ачесте animale сінтэ foarte мэлэемите де позиџия лорэ соџиалэ ин мизлокэлэ знеі капитале де доз милиоане де oameni, дин каре нэ poate сэ мэлэиче ниџи знэ омэ; интр'а-деврэ, де че аэ треэингэ де карне де омэ? kindэ приимескэ ин toate зилеле динерэ перэ-лате де челе маі грасе бифтекрэ де карне де вакэ ши де оае, о мінкаре негрешитэ мэлэі маі бэлэ де кітэ карнеа крэдэ де оі славе ши де воіажорі инкэ маі слабі ши зскаџи каре с'аэ рэ-тэчитэ ин desepte, patria ачесторэ animale син-цуроасе де маі nainte. Де ачעה ин грэдина Зоолоџикэ, леі, тіррі ши леопарзи сінтэ foarte граші ин кітэ пелеа лорэ стрэлэчеште де грэ-сіме.

Ин тераса чеа динџиэ грасимэ о сченэ foar-те interesantэ. Аколо este о familie де леі, адикэ знэ леэ кэ соџиа са, ин мизлокэлэ кэрвіа shade линититэ знэ кііне мителэ каре а кре-скэітэ кэ динші дин тинереџе. Де ши кіініе а-честа абіа pentрэ знэ дежэніэ арэ fi де ажэніэ pentрэ леэ кэ соџиа са, кэ toate ачестеа, еі нэ'і факэ нимикэ, чи дин контра ілэ мінгіе ши се жокэ кэ динсэ. Ба кіінеіе индрэзнеџэ kindэ се simte чева ofansatэ, индатэ sare пе насэлэ лехліі саэ а леоаічеі ши се апатэ кэ este ши елэ чева. Bestitulэ fabulistэ Lafontaine, дакэ арэ fi вэ-зэтэ ачестеа, арэ fi zisэ: „Аша este ши интре oameni.“ Дакэ знэ „леэ сэверанэ“ арэ знэ „кііне“ ин соџиатеа лэі, атэчї челэ дэне зр-тэ devine foarte индрэзнеџэ.“

Ачестэ переке де леі а пэскэітэ ши а кре-скэітэ кіарэ ин грэдінэ динтр'о леоаікэ адэстэ де ла Канэ де Бэна-Сперангэ; лехліэ арэ о коа-тэ фрэмоасэ каре лэ деосивеште де челэ дин India orientalэ. Ин бірфэлэ коадеі арэ о змфлэ-тэртэ ка знэ фелэ де копітэ таре. Аічї pezide нэтереа лехліі, кэчї кэ ачесте арме este ин ста-ре а оторі кіарэ знэ воэ kindэ ілэ ловеште кэ коада. Локэиторі дин Африка, зикэ воіажоріі, іші імаџінэ кэ ин копита де пе бірфэлэ коадеі лехліі, pezide знэ demonэ каре нэ ласэ пе ani-малэ де кітэ ин мінэталэ морџиі sale.

О импрежэре кэріоасэ este кэ динтр'о 100 де animale сэлбатиче каре паскэ ин грэди-

на Зоолоџикэ де Лондонэ, 50 аэ черэлэ гэрїі крэпатэ ин доэ, ин кітэ нэ потэ сэ сэргэ ши се прэпэдескэ.

Пе partea оурэ а терасеі се афлэ о ко-лекџіоне де леопарзи, Hyenae ши маі кэ sea-тэ о адэнаре foarte interesantэ де фелэрімї де зрші; де ла зрсэлэ нэмітэ зрсэлэ соарелэі, ка-ре este ин старе а гоіі пе фэрімэ знэ стэпэ де мїере аша де bine ка ши фэріі чеі bestiџи дин Лондонэ, каре голескэ знэ позэнарэ комплектэ фэртэ ка отелэ сэ сімгэ чева, пінэ ла зрсэлэ дин Persia, каре este animalэлэ челэ mare каре с'а вэзэтэ пінэ акэміэ интр'о менаџеріе. Kindэ ачестэ animalэ monstросэ ера маі nainte ин грэдина де Hull (totэ ин Anglia), а мінкатэ чинчї камаразі аї сэі, зрші чева маі мичї! Лінгэ дин-сэлэ обсервэміэ зрші алэі саэ поларі, кэ fisio-номіа лорэ парлікларэ, кэ коастеле аскэ-џите ка сэ поатэ інота ин mare ши кэ тэлліе пічоарелорэ лорэ аконерите кэ пері ка сэ нэ алэнече змэліндэ пе гіаџэ. Де знэ-зі а индрэ-снитэ знэ зрсэ поларэ ши а сэритэ peste челеа лэі (коліба, каре ера атэчї deskісэ ин сусэ) ши а ешітэ ин грэдінэ, інсэ лесне л-а ши вэгатэ іна-поі ин інкисоаре і. Де атэчї toate челелеле феарелорэ сэлбатиче сінтэ ингрэдите ши ин partea д'ашэпра. Ла ачестэ чіркостангэ с'а обсерватэ дин нэоэ кэ кіарэ animalэлэ челэ маі сэлбатікэ kindэ а fostэ о датэ ин інкисоаре, лесне сэ ласэ а се прінде ши інкиде.

Ка сэ аїлэ чинэ-ва о idee, кітэ де kostisi-торэ este цинереа animalелорэ ин ачестэ грэ-дінэ, сэ штіе кэ нэмаі „familia писічїлорэ“ (адикэ леі, леопарзи, тіррі, Pumas ши ч. л. т.) аэ мінкатэ ин афэлэ трекэітэ карне де вакэ, де оаіе ши де каі pentрэ 1367 фенџи степлініі (2700 галбені апроапе!) Аічї нэ сінтэ копрін-се келэзіала pentрэ пеште, шерпі, броа-ште ши алте лігіоане каре с'а кэмпэратэ пен-трэ мінкареа челорэ-л-алте маміфере сінцуроасе ши а пасерилорэ рэнітоаре че се афлэ аколо ин грэдінэ. Deosebite тэчелэріі пе сеама лорэ се афлэ ин вешінэтеа грэдинеі. Апоі знеіе динтр'а-честе animale нэ мэлэінкэ карнеа крэдэ, чи феартэ саэ фрїнтэ; toate приимескэ о датэ пе зі ла о орэ перэлатэ динелэ лорэ. Еатэ кэ че

грѣжъ ши delicate animalele sîntă kăzstate în aчестă stabilitămentă.

Aчесте animale sîntă аша de обичаите ла о мѣнкаре бѣнѣ, în kîтă о dată întîmplăndăse, спре черкаре, сѣ ле deа kîте-ва зиле маї пѣципѣ порцие де kîтă чеа обичаитѣ, атѣнѣ о леопардѣ ши знă Pumas аă mînкатă пе камаразиі лорă.

Dар сѣ пе зѣтѣмă акѣмă ла чѣлѣа de песте дрѣмă, консакратѣ pentрѣ prezidenца „режелѣ din aeră“ адикѣ pentрѣ вѣлѣрă. În ачестѣ parte а грѣдинѣ гѣсимă о колекуцие foarte богатѣ în мѣлте спѣде de вѣлѣрѣ (aquilla), шоимѣ (falco), плешѣвѣ (vultur) ши Condore. Întре дѣнсеle се гѣсеште ши animalăлă каре ера чѣлă dîntăлă че а локѣтă грѣдина ачѣаста. Ачѣаста естѣ знă плешѣвă foarte mare каре л'а адăсă аколо înainte de 25 ані хѣрѣгрѣлă Brooks. Dар în анѣлă ачѣаста аă адăсă аколо ши знă плешѣвă каре л'ă аă прѣнсă линѣ Sebastopolă kîndă елă s'а прѣзѣмлатă îнтре кадаверѣ оmenешѣ спре а се îнгрѣша de карне de омă, мѣнкареа са чеа маї прѣфератѣ. Вѣзîndă чѣне-ва ачѣстă плешѣвă вѣ-îndă dîнтр'знă локă аша de sîнѣросă ши de ре-маркавѣлă, ши sîndă акѣмă în грѣдина de Londonă пе знă локă îзолатă, nemînкатă, ка знă monumentă de пеатрă, îнконжратă de миі de оamenі каре се зѣтă ла дѣнсѣлă дрѣнтă кѣрпоситате, че сѣжетă d'о meditaціеne profăndă, фило-софѣкă!

Ла loate animalele сѣлѣватѣе ши маї кѣ seamă ла пасериле рѣнѣтоаре естѣ foarte interсantă а vedea кѣмă канѣвѣтатеа (робѣа) ле-а skimбатă кѣ totăлă карактерѣлă лорă de маї пачѣте. Ачѣесте animale се афлă акѣмă мѣлте адănate ла знă локă ка маї пачѣте kîndă аă fostă лѣбере în kîмпѣиле сѣлѣватѣе саă îнтре Аліпѣ цѣ-гантичѣ; îнсă че дѣферѣнѣ! Знде гѣсимă акѣмă ла дѣнсеle знă semăлă de вр'о пасѣне-вѣе, de simpatie саă de antipatie? Nimenі нѣ шѣте акѣмă de вѣчѣнѣлă сѣлă; о апачѣе комплетѣ domneshle îнтре ачѣесте animale канѣвѣе ка ши îнтре оamenі канѣвѣ, каре аă пердѣтă лѣберѣтатеа лорă. Toate dorîнѣдеle animaleлорă се концентрѣ ла ора мѣнкѣрѣ. Апої че дѣферѣнѣе în мѣнкаре! În локă кѣ маї пачѣте вѣлѣрѣлă de mare кѣ а-рѣнѣле sale цѣгантиѣе плана ка знă згаранă пе-

ste spaціѣрѣле океанѣлă, порорîndăse кѣ îнѣе-ла знеї сѣѣте арѣнкатѣ dîнтр'о îнѣлѣме фаб-лоасѣ а аерѣлă, neste пешѣ саă пасерѣ маї пачѣфѣе каре се плѣмба пе mare, лѣнѣndăse кѣ дѣнсеle кѣ о енерѣе ши о îнѣелѣнѣне адѣм-равѣлă; знде зѣкă, аă рѣмасă акѣмă вр'о зрѣтă de ачѣесте кѣвалѣтѣдѣ преціоасе, пе kîndă înainte noastрѣ vedemă о masă îнептă de карне, каре нѣ се мѣшкѣ de kîтă нѣмаї о dată пе зѣ а îн-гѣдѣ о masă de карне moартă, пе каре оамѣнѣ о пѣне înainte ачѣестă склѣвă мѣзерѣлă! Îнтр'адѣвѣрă о сѣчѣнѣ плѣнѣ de simѣпѣе de жалѣ ши de мѣзерѣкордѣе! Кѣчѣ орѣ че нѣтере ши енерѣе пердѣтă în натѣрѣ, есѣтă în ної simѣп-mentăлă компѣтѣмѣе!

О mare атрѣкѣціене есерѣтă асѣпра прѣвѣ-торѣлорă, palatăлă маїмѣѣелорă. Îнтр'адѣвѣрă, омѣлă чѣлă маї sepiosă нѣ poate сѣ се ѣе d'а нѣ рѣде kîndă се афлă în презинѣа ачѣесторă fîнѣе вѣзаре каре sîntă, ка сѣ зѣчѣмă аша, о карѣкатѣрă а fîнѣеї оmenешѣ. D. Rogers зѣче кѣ дрѣнтă кѣвѣнтă: О vѣзѣтă ла маїмѣѣѣ seamă-нѣ кѣ о vѣзѣтă каре знă омă богатă ши d'о по-зѣціене îналѣ, о фаче ла рѣделе sale сѣрѣче. О обсерѣвѣціене foarte жѣстѣ. Îнтр'адѣвѣрă маїмѣ-ѣеле sîntă рѣделе noastре, кѣчѣ преа мѣлă seamăнѣ кѣ ної, îнсă sîntă рѣде сѣрѣче рѣмасе îндѣрѣтѣнѣе, пе kîndă ної оamenі ne-amă sѣитă în pozѣціеnea чеа маї îналѣ пе пѣмѣнтă ши пе амă îмбогѣѣтă îнсăîнѣndăне toată носесѣнеа са.

Чѣне vede îнѣіашѣ-dată маїмѣѣе, і се пачѣре кѣ toate се асеамăнѣ în fisionomia лорă; аша нѣ се пачѣе ши kîndă vedemă оamenі d'о пачѣіене кѣ totăлă streîнѣ. Dар ши маїмѣѣеле аă fѣешѣ-карѣ fisionomia лорă парѣкѣларѣ ши е-спресѣвѣ. Eată аколо о маїмѣѣѣ масѣлă неа-грă ка кѣрѣзѣнѣ, аконѣрѣтѣ кѣ перѣ лѣнѣ, кѣ о спѣнѣре ларѣ ши о fisionomie d'знă asasină. Nѣ преа депарѣе de dîнса сѣ афѣе знă алă îndevidă кѣ favorite (барѣѣ) groase ши sprîнѣene marі, ши пар' кѣ е mîндрѣ de ачѣесте ornamente кѣ каре л'ă-a îмподосѣтă natѣра; ачѣесте fîнѣе de маїмѣѣе адăкă амѣнте ши de нѣште fîнѣе de оamenі плѣнѣ de vanitate, каре în toată вѣеаа лорă sîntă серѣї favoriteлорă ши sprîнѣе лорă. Eată аколо în колѣѣ ши знă алă-felă de маїмѣѣѣ кѣ знă насă лѣнѣ, окѣ пѣтрѣнѣзѣторѣ

și că o fisionomie serioasă; seamănă prea mult
cu un avocat bătrîn viclean. Într'adevăr că
kindă vine-ла o vizită la maîmăde, vrîndă ne-
vrîndă 'și aduce aminte teoria antikă de me-
temizicose, adică că dăne moartea omului fi-
ința sa se skimă într'ună animală care are în
raportulă caracterulă să, o mare asemănare
cu fostulă caracteră ală mortuă. Așa dar în
prezența acestor trei maîmăde, un școlar ală lui
Pitagora va zice că are înaintea lui: un fost a-
sasină de Neapoli, un Dendi de Paris și un
bătrîn avocat mîmelă din London, cămă îi
descrie Botz-Dikens în romanele sale clasice.

Este căpriosă a vedea, că speciele de maî-
măde numite Paviane și Apis care aș o kon-
dsită foarte scîrboasă și mîrdară chiar și în
prezența oamenilor, că aceste maîmăde me-
mpisate de oameni, sînt și ronite de cele-ла-
alte maîmăde care nu pot să le sfere. De
aceea kindă gardistulă maîmădelor ia un Pa-
vian și se plimbă cu dînsul, cele-ла-alte maî-
măde închipă să strige și să se necejească de
zră și de invidie. Dar între toate maîmădele,
mîcele Cebus (sau Caputziner) sînt cele mai
preferate și minunate de către public și prii-
meskă totă d'asna nu de la vizitatorii grădinei;
apoi este interesantă d'a vedea că, kindă o maî-
măde a priimită nu care 'i-aș dăruită vr'o
damă vizitatoare, îndată miica maîmăde zămbă
și căză o peatră mică și spargă cu dînsa nu-
chile ce a priimită, și nici o dată nu bate cu
peatra prea tare ca să sfărâme simăzrii, ci nu-
mai ca să le spargă coaja, iar simăzrii să ră-
mie întrei! De multă ori s'aș vîzută aceste
maîmăde înțelepte chîndă de la vizitatori o
priză de tabacă că care 'și-aș freată pelea
zna ală, că scopă d'a omori năricii care le
săpăra.

În momentulă de acamă minseute în grădi-
na Zoologică din Londonă vestitele speciele de
maîmăde cănoskăle să numirea de oameni slabă
băci (Orang-Utang și Tchimpanzé), căci mai
toate ce aș esistă mai nainte acolo, aș mî-
rită atakate la plămîni (de ofikă), căci aceste
ființe d'o klimă tropicală n'aș nătită să răde
klima rece și vrămoasă din Londonă. Acamă
esistă în Europa din aceste speciele de maîmăde

numai ună esemplară care se află în Jardin de
Plantes la Paris. Acestă animală celă mai
frumosă din neamulă să că se s'a vîzută pînă a-
camă, se află în depună sîntate și promite
ună viitoră frumosă. Eată ce zice un Natșra-
listă despre această maîmăde.

„Kindă elă a adă o de la Indostan la Paris,
a desbarcă la Plymouth și aș trectă cu dî-
sa pe drumulă Londonă. Atunci esistă în
grădina Regents-Park în Londonă două femele
de Tchimpanzé așezate în „Hôtelul“ maîmă-
delor d'acolo, unde a nășă ne noș-venită ca
ună măsafiră ca să se repăseze kîte-ла zile.
La întia vedere a lui, „Damele-maîmăde“ aș
făcătă niște semne care aș esprimătră frikă și
sfială. Gardistii s'aș grăbită și aș nășă ne
măsafiră într'o cameră deosibită de cele ale
„Damelor“ printre ună parmakikă de feră so-
lidă ca să nu se certe și să nu șkoacă o-
kii, căcămă se întimplă desă la maîmăde strei-
ne kindă se certe. Dar Domnulă Tchimpanzé,
abia că s'a vîzută instalată în locuința sa, că,
ca ună adevărătă cavaleră, a închipă să ob-
serveze mai d'aproape damele compatrioate și
vecinele sale; atunci ele din ce în ce aș per-
dătă mai multă frikă ce aveă și 'i-aș arătătă
oareșă-kare konșiență. Elă vîzîndă această, a
închipă să kînte și să joace, esekîndă ună
jocă nacională din patria lui, adică ună felă
de jocă komășă la Negri care lokșekă în dă-
pile unde se jînă aceste maîmăde. „Damele maî-
măde“ aș rămasă foarte impresionate la vede-
rea acestă jocă și la așzirea acesteî măzice
care negreșită le-a adășă aminte patria loră
komășă, și de atunci s'aș apropiată de dînsulă
dîndă'i mîna pe fărîșă, vrîndă-o n'între parma-
klășă. Aș fostă interesantă a vedea, zice natș-
ralistulă nostru, cămă de acamă înainte aceste
grupe de maîmăde aș rămasă mezîndă împre-
nă dîndă'și zna ală semne de amicitia cea
mai intimă, și kindă peste kîte-ла zile le-aș se-
nătrătă, vrîndă să invite ne Domnulă Tchimpan-
zé ca să'ă adă la Paris, damele sale din
Londonă, aș arătătă semne d'o adînkă în-
tpistare, care ne zămă a rămasă vizibilă kîț-
ba timpă. Femelele acestea de Tchimpanzé
din Londonă aș măpită peste kîț-ла timpă de

oftikъ, dar Tchimpantzéul din Papisъ este mi акъмъ сънъtosъ ми veselъ, ми kontpivse мъatъ a амъза ne vizitatorii Парисieni каре винъ în toate зилеле ка съ'лъ vazъ. Модълъ къ каре Tchimpantzé din Papisъ петрече зилеле sale, este челъ зрмъторъ: Dimineaда съ плимбъ ла лъmina soapелъи. Într'o zi 'лъ-амъ възътъ ла а-чeastъ promenадъ зрматъ de доъ alte маимъче нъmite Coti-Mundis. Пе kindъ Tchimpantzé е-ра лнръ о Damъ Парисиаъ къръia а арънкатъ о привире плинъ de мълдъмипе pentръ пълчнтеле че 'а адъсъ, în ачестъ timpъ знълъ din Coti-Mundis venea фършъ ми лъ мъшка de пичоръ. Елъ атънчъ, къ снпче рече, а мепсъ ла о пар-те ми а лъатъ възълъ лъи каре ера обичнйтъ съ'лъ чие în мнпъ ла плимбаре, ми а есекъtatъ о педанътъ simjitoape ne spinарea виноватълъи, а-вндъ în бъраре de scamъ а вате ла амндоз латреле коастелоръ, къ сконъ ка вътае съ fie маї дърепоасъ, dar ми пъчннъ перикълоасъ pentръ деликъzentълъ. Ла тоатъ ачeastъ есекъчие, Tchimpantzéлу а аръtatъ în fisionomia sa зрме de неказъ însoritъ къ despредъ ми къ о снп-rioritate de индепенчисне într'адевъръ admirabi-лъ. Дъне че а педенситъ астъ-фелъ ne îndръс-негълъ Coti, Tchimpantzéul s'a ситъ ne памъ-реле знчъ арборъ ми s'a ашезатъ аколо ка съ se репашезе; dar eatъ акъмъ къ знъ Pavian (снеде de маимъче) mare ми foarte импепти-nentъ se схе ми елъ ne арборъ ми se ашеазъ într'знъ modъ неконвенабилъ ми переспектосъ лн-ръ Tchimpantzé. Ачелъ дъне зрмъ, iar къ знъ снпче рече admirabilъ, а ridикатъ знъ пичоръ ми а имннсъ ne Pavian астъ-фелъ în китъ îndатъ а кълътъ жосъ дъпъ арборъ. Дъне ачeastъ змилин-дъ, Pavianul s'a дъсъ къ ршине ми Tchimpan-тзéул а ръмасъ бириторъ, dar нефииндъ мндръ de ачeastъ бириндъ ка kindъ аръ fi zisъ: нере-митъ de sine се инделеде, къ еъ требе съ би-решкъ ne знъ Pavian.“

Dar съ ne întорчемъ акъмъ ла грѣдина Зоологикъ din Londonъ.

Kindъ ne плимбъмъ ne марѣinea плантачъ-неи а грѣдинеи ми лъбмъ în дреанта, vomъ а-жънче ла партеа чеа маї модернъ ми чеа маї фршоасъ а грѣдинеи, адикъ ла Aquarium. Ач-esta este знъ basinъ imensъ змплатъ къ апъ de

mare знде s'a псшъ ферспимъ de animale de ма-ре, ка омълъ съ поатъ stadia модълъ esistingeи лоръ în сннълъ мърпи. Dar не нъмаи animale de mare, чи ми plante marine. În diversitatea лоръ admirabilъ, în infinita богъдие а formелоръ лоръ, се инфъчшезъ аколо окилоръ nostri inkintачи de atita фрмъseje адънатъ ла знъ локъ.

Dar мергндъ ла estpemitatea ориенталъ а ашезъмнтълъи, дъмъ peste знъ лакъ каре се нъменше лакълъ Крокодилоръ. Аколо esiste син-гъре ачeste reptilii редътабиле ми ките-ва броа-ште цестоасе цирантиче. Ла знъ алъ basinъ se афлъ калълъ din Nilъ (Нуроротамус). Ачестъ animal este monstръ ми idosъ (скървосъ) ла vedere, къ пичоареле sale foarte скърте ми foarte гроа-се, къ върла са атърнатъ пнпъ ла пъмнтъ, къ капълъ съъ арътндъ челъ маї mare gradъ de stъniditate ми d'o форцъ сълбатикъ терибилъ. Не снтъ дои ани de kindъ а întокмитъ ачестъ Aqua-rium ми акъмъ е плинъ de челе маї interesan-te forme organиче marine din веѣетале ми din animale! Într'адевъръ, зиче знълъ каре а vizitatъ ачестъ Aquarium, възндъ ачeste mira-къле într'знъ микъ basinъ artificialъ змплатъ къ апъ de mare, 'ми-амъ inkinsитъ ките ненъме-роасе miracъле требе съ се афле în аднчimea basinълъи челъи mare ми челъ imensъ змплатъ къ епъ de mare, адикъ în очеанълъ емитъ din mina Atotъ-пстернакълъи!

Съ не зйтъмъ а визита ми despърцитъра de-stinatъ pentръ локъинга пасерилоръ în грѣдина Зоологикъ din Londonъ. Ла estpemitatea бореа-лъ vomъ ажънче ла нимте тсфе знде е локъинге de diferite sneде de берзе (Ciconia) ми de ко-корп (Grus). Снтъ inkpedingatъ къ чине vine аичъ pentръ интиамъ-datъ ми маї къ seamъ син-гъръ, се ва спериа имаѣиндъ'ми къ се афлъ а-къмъ într'o царъ de stafii ми de monstри съпра-натъралъ; астъ-фелъ de forme бизаре аъ ачeste пасерп esotиче. Ъитаѣи-въ аколо ла знъ кокоръ din Amerika нънитъ Adjutant каре аре пичоаре d'o лънчине къ totълъ peste мъсъръ ми каре цине маї totъ d'азна капълъ съъ асзнсъ între ари-пиле sale în китъ seamълъ а fi знъ monstръ ма-ре фъръ капъ. Dar лнръ дннълъ се афлъ знъ алъ кокоръ нъмитъ Кокорълъ-Stanley каре ара-тъ în тоатъ фнтъра са formеле челе маї еле-

gante. Ачешті дої кокорі пшші знэлъ лінгъ ал-
тълъ, факъ ефектъ ка кіндъ пнемъ знъ визитіъ
mezindъ пе капра са інвелітъ ін мантаоа де іар-
на песте насъ ші песте зреке, лінгъ знъ офіцеръ
дін гвардіа імперіалъ ін тоалета са чеа маї е-
легантъ, кіндъ се глеше а мерце ла знъ балъ
де кърте. Дар еатъ ла знъ алтъ колцъ ші знъ
алтъ-фелъ де пасере каре, кіндъ змелъ сеамтълъ
къ жоакъ, інтокмаї ка знъ maitre de danse ка-
ре, кіаръ кіндъ змелъ, вріндъ невріндъ, фаче па-
съріле де minouette ші де motiui. Дар чине
este ачeastъ пасере каре фаче неінчетатъ астъ-
фелъ де complimente визаре ін дреанта ші ін
stinga, ін сссъ ші ін жосъ? Чине este ачea-
stъ пасере аша де комікъ ін кітхъ este песте пш-
тинъ къ омълъ челъ маї серіосъ съ обсерве се-
riositatea са ін presența еї? О съ въ міраці
інкъ маї мълтхъ кіндъ веці аззі къ де ла ачea-
ste пасері рідікъле се іаъ пенеле челе маї пре-
дците ншміте де Marabout каре стрълъческхъ пе
капетеле дамелоръ фрмоасе кіндъ се presintъ
ла сървѣторіле челе марі ін салоанеле сѣвера-
нілоръ.

Кіці-ва паші департе де ачeastъ тѣлъ се
афлъ о адшнѣтръ де о мѣлѣме де колібе ші
де челѣле пентрѣ пасеріле мічі кінтѣтоаре; а-
честъ ашезъмінтхъ аре о фаѣадъ де 170 пічоаре
лшгъ, елъ а fostъ клѣдітхъ ін анѣлъ 1851 ші
копрінде 19 диспѣрѣитѣрї саъ секціонї; прін тоа-
те треѣе знъ ріѣ де апъ лимпедѣ; сіешї-каре
пасере аре пе сеама еї атїта снаціѣ ін кітхъ поате
съ своаре ліберъ інтр'інсѣлъ. Деспѣрѣитѣра чеа
дінтїїшъ копрінде доъ рарїтѣці дін класа пасері-
лоръ, адікъ пасереа кареа ші фаче о салъ де
жокъ ші пашѣrea ншмітхъ Tallegalla-Lathamі.
Челъ дінтїїшъ este де колоареа алѣастрѣ інкїсшъ ші
се глеше аколо де ла анѣлъ 1849. Індатъ че
аъ venit аколо, перекеа а інченѣтхъ ашї клѣді о
салъ ін форма зншї сімїчеркхъ мікхъ де 10 цо-
лѣрї, інсѣ пѣ ка съ пѣе аколо оаѣле ка челе-
л-алте пасерї, чї ншмаї пентрѣ жокъ. Дѣпѣ че
аъ sfirșitъ клѣдїреа, аъ орнатъ ачeastъ салъ къ
фелѣрїмі де флорї, де пене колорате ші лѣчі-
тоаре ші де алте обїекте де ornamentъ. Ін па-

тріа лоръ (Australia) ачeste пасерї аматоаре де
мобїле врїліанте, факъ кіте о датъ клѣлторїі фоар-
те лшнїі супре а глси обїекте демне де орна-
ментъ пентрѣ палатѣлъ лоръ ншнціалъ. Тоатъ зїоа
пар' къ петрек ін ачeastъ салъ фкїндъ фелѣрїмі де
мінѣтрї, інврїтїндѣссе інтрїндъ ші емїндъ, пар'
къ жокъ аколо валѣурї ші полка неінчетатъ. А-
кшмъ дѣне че пасереа маскѣлъ а рѣмасъ въ-
дѣвѣ дѣне моартеа соціеї салѣ, а пердѣтхъ ін
сінгѣрѣтатеа са глстѣлъ фрмшсеїеї, ші палатѣлъ
стѣ се афлъ інтр'о маре неглїженѣлъ.

Дар ші пашѣrea а доа Tallegalla пѣ е
маї пшнїндъ інтеpesантъ ін інстинктеле салѣ, маї
къ сеамъ ін рапортѣлъ модѣлшї естраордїнаръ къ
каре інгрїжаште де оѣле салѣ. Кшчї ачeastъ па-
серѣ ншшї фаче знъ кшїѣлъ дїстїнктхъ, чї адѣнѣ о
мѣлѣме де матерїї веѣетале нштрезїте ші фор-
меазъ дінтр'інселе къ пічіоареле салѣ о піра-
мїдъ ін каре еа пѣне маї пе зрѣтъ ла знъ тїмпѣ
хотѣрїтхъ оѣле салѣ рѣстопнате ші ле аконерѣ къ
гшноїшъ калдъ. Перекеа че се афлъ ін грѣдїнѣ,
дѣне че а ажшсшъ де ла Australia, а інченѣтхъ
а лѣкра ла кшїѣлъ лоръ, ші аъ авѣтхъ треѣвїнѣ
де патрѣ каре де фрнзе ші де алте матерїї ве-
ѣетале нштрезїте супре а терміна ачeastъ лѣкра-
ре. Дѣне че femela а пшсшъ аколо 16 оаѣ (ше
каре д'о мѣрїме де 4 цолѣрї), атшнї маскѣлъ
а інченѣтхъ съ се пѣе ка о сшнтїнелъ лінгъ а-
честъ кшїѣлъ ші дін че ін че а дескоперїтхъ къ
пічорѣлъ знъ колцъ ін ачeastъ грѣмаѣлъ ка съ
вазъ дакъ оаѣле салѣ аъ інченѣтхъ а се клочї.
Шеase сшнтїмїні а рѣмасъ елъ къ рѣѣдаре ші
fidelitate ла ачeastъ операціоне інтеpesантъ пїнѣ
съ аїѣлъ вѣкѣрїа патернѣ а веѣеа шїї стї емїндъ
знс дѣне алтхъ дін ачестъ кшїѣлъ енорнѣ ші знїї
дін пшї ераѣ атїтхъ де пштернїчї ін кітхъ ін мїнѣ-
тѣлъ ешїреї аъ ші сѣрѣатъ ін аерѣ чеѣа. Пѣкатъ
къ пїнѣ акшмъ аъ мшрїтхъ тоці ачештї пшї пїнѣ
че а рѣмасъ ншмаї знс. D. Mitchell фаче акшмъ
ешперїенѣлъ ла Londonъ супре а акліматѣ аколо
ачeastъ пасере каре дѣ о карне делїчіоасъ ла
мїнкаре ші сеамтълъ ін мѣрїмеа са къ о кѣр-
къ мікъ.

(Ва зрѣма).

КЪЛЪТЪРА ПЕЛЕІ ШІ ІНТИНЕРІРЕА ОМЪЛЪІ.

Кълътра пелеі контривъе мълът ла консервара фръмсеџеі ші а сълътълїї омълъї; пълемъ зиче кїаръ къ їнтїнереште не омъ. Аша дар къръденїа корпълъї este зпъ мїзлокъ їмпортантъ де прелънцїреа вїеџеї. Чїне цїне корпълъ лъї маї къратъ, ачела ва трїї маї мълът.

Kїндъ vedemъ къ оаменїї ла нацїїні античе аъ трїїтъ маї мълът де кїтъ тръескъ оаменїї modernї, тръеже съ шїтїмъ къ ачеста провине fї-їндъ къ ла dїnшїї, къръденїа шї кълътра пелеї а жъкатъ зпъ ролъ фортате mare їн вїаџа лоръ партїкларъ шї соціалъ. De ла filosofълъ челъ маї рефїратъ дїн лъме пїнъ ла soldatzлъ каре а петрехтъ вїаџа са їн кїмпълъ вълъїеї, тоцї аъ кълъстатъ а цїне корпълъ лоръ їн къръденїа шї фръмсеџеа чеа маї комплектъ. Xenofon кїаръ а зїсъ: „o їнїмъ фръмоасъ rezїdъ нъмаї їнтр'зпъ корпъ фръмосъ.“ Caesar къ toate окъпацїїнїле саме челе марї d'a fi елъ сїнгъръ не тронълъ зпїверсълъї, totъ нъ зїта d'a лъа їн toate зїмеле о ваїе калъ, шї дъне ваїе зпъ склавъ тръебїа сълї фрече пелеа їн кїтъ нъ ръмїнеа нїчї пата чеа маї мїкъ. Aчестъ омъ mare, департе fїїндъ d'орї че vanitate шї de їmitaцїїнеа modeї, а зр-матъ ачеста ка нїште регъле їцїенїче де консервара сълътълїї, а їнереџеї шї а енерїеї карактерълъї.

„Kїндъ вої vedea,“ зиче зп философъ, „зпъ попълъ каре се поартъ некъратъ шї мърдаръ, съл шїе къ шї карактерълъ лъї e некъратъ шї мърдаръ.“ Кїаръ ла animalеле noastpe vedemъ къ челе маї їнцеленте їнтр'їнселe sїнтъ шї челе маї кърате.

O мълїїме de Savanцїї шї Medїчїї antїчїї шї modernї sїнтъ де пърере къ де къръденїа пелеї депїнде сълътатеа, лонцевїтатеа, veselїa, konstїцїїїнеа робъстъ, консервара їнереџеї ш'а фръмсеџеї, прекъмъ шї ferїчїреа шї serenїtateа вълрїнеџеї noastpe. Eatъ motive destъле d'a не rekomanda кълътра пелеї.

Eatъ шї kїte-ва esemпле каре воръ аръта къ Medїчїї каре аъ професатъ astъ-felъ de opїnїїне, аъ konfїrmatъ ачеста кїаръ шї прїн вїаџа лоръ.

Hypocratul, tatълъ medїчїлоръ, а реко-

mandatъ ваїа шї frїkцїїїнеа корпълъї їн toate зїмеле; елъ а трїїтъ 104 ані.

Galenul, каре ера totъ de ачестъ opїnїїне, ш'а зрматъ регълатъ toate прескрїпцїїнїле лъї Hypocrat, а трїїтъ зпа сълъ шї патръ-зечї де ані, шї н'а fostъ нїчї о датъ болнавъ.

Aesklenїadъ а фъктъ о прїнсоаре къ елъ, каре а зрматъ toate регълеле dietetїче, нъ ва мърї їнтръ, шї їнтр'адевъръ а трїїтъ 150 де ані, шї кїаръ атънчї moartea лъї а fostъ казатъ прїнтр'о къдепе. Demokritълъ, kїндъ а мърїтъ, а австъ vїpsta de 104 ані. Ынтр'о зї л'а їнтреbatъ чїне-ва че а фъктъ къ а ажънсъ ла о vїpстъ аша де їнаїнатъ, fїїндъ totъ d'аъна їн деплїнъ сълътате, елъ а ръснънсъ: амъ мїнкатъ мїере шї 'mї-amъ frекатъ корпълъ къ знтъ-de-lemнъ.

Prїн frекареа корпълъї їн felърїмї de modърї, medїкълъ Herodїcus а прелънцїтъ вїаџа а мълторъ оаменї debїлї.

Челеврълъ Plutarchus а fostъ шї елъ de opїnїїне, къ прїн felърїмї de мїжлоаче dietetїче, омълъ poate съл шї прелънцїеаскъ вїаџа.

Medїкълъ Deodatus, а skpїсъ зпъ опъ de-спре мїжлоаче d'a прелънцїї вїаџа омълъї neste termenzлъ de 120 де ані.

Bestїtzлъ Baco de Verulam, marele ре-formatopъ алъ шїїнцелоръ ла їнченътълъ їмплълї modernъ, rekomandъ ваїа adese-орї шї frекареа пелеї къ felърїмї de зпсорї, ка мїжло-кълъ челъ маї сїгъръ d'a се їнтїнерї. De ачестъ idee ераъ: Robertus Valensis, Arnaud de Villeneuve шї Raimundus Lullus. Dar Huf-feland а нъскочїтъ Makpобїотїка (шїїнџа прелънцїреї вїеџеї).

Пелеа сервъ омълъї нъ нъмаї а да афаръ дїн корпъ матерїї каре аъ devenїтъ вълъмътоаре пентръ вїаџа са, дар шї а прїїмї алте матерїї folosїтоаре пентръ манџїнепеа organїзмълъї сълъ. Medїчїї шїтїї преа бїне къ sїntemъ їн stapе а нътрї зпъ омъ прїн пеле. Кълчї пелеа авсоарбе (їнрїте) матерїїле нътрїїїве їнтокмаї ка гъра шї stomакълъ. De ачееа s'a обсерватъ къ вълъктарїї каре мълїнкъ пълїїндъ, съл їнграшъ нъмаї прїн карпеа шї алте матерїї нътрїїїве каре трекъ прїн мїїнепе лоръ. Asemenea s'a обсерватъ къ мълъчеларїї нъ нъмаї къ

sîntă totă d'аѡна сѡнѡтомі ші граші, даp аѡ ші о пеле фпѡ.

Ппѡ ѡн че градѡ пелеа жоакѡ зпѡ ролаѡ mare ѡн економіа анімалѡ, пе ва арѡта есемпеле зрѡтоаре:

Galenus зиче кѡ зпѡ омѡ а авѡтѡ корпѡлѡ сѡѡ аконоерітѡ кѡ рѡні аша пе зрпте ші де дѡрепоаѡе, ѡн кітѡ а хотѡрпѡтѡ сѡ се омоаpе. Супе ачестѡ скопѡ а вѡзѡтѡ впѡн дпнр'зпѡтѡ vassѡ дпн каpе маї nainte вѡѡѡе зпѡ шарпе отрѡвпѡтѡ (viper), ѡнкпѡсндѡшпѡ кѡ акѡтѡ негрешпѡтѡ ва тѡрп. Дар п'а fostѡ аша. Ђндатѡ дѡне вѡзѡтѡрѡ, омѡлѡ а ѡчепѡтѡ сѡ версе таpе ші а кѡзѡтѡ ші ѡнр'о неспмппpе mare. Дѡне че ш'а venitѡ ѡн фпpе, а вѡзѡтѡ кѡ пелеа де peste totѡ корпѡлѡ сѡѡ а кѡзѡтѡ ѡн вѡкѡлѡ ші кѡ кіарѡ зпгпеле 'ї-аѡ кѡзѡтѡ; пелеа образѡлѡ с'а аконоерітѡ кѡ ѡдопѡтѡрп ка ла зпѡ вѡтрпнѡ, ші елѡ а кѡзѡтѡ ѡнр'о слѡвпчпзне mare. Дар че mare а fostѡ мпpapea лѡ кіндѡ а обсерватѡ кѡ peste пѡдпнѡ пѡтереа 'ї ревіне, ші totѡ d'о datѡ ѡн локѡлѡ пелеї векі корпѡлѡ сѡѡ с'а аконоерітѡ кѡ о пеле поѡл кѡратѡ ші фрѡмоасѡ фѡрѡ вр'о зрѡтѡ де рѡпѡ ші кѡ кіарѡ зпгпп нѡоѡ 'ї-аѡ кpескѡтѡ.

Medicina modernѡ poate сѡ аїѡв оарешкаpе ѡдопѡлѡ аѡѡра ачестеї фанте, ѡнѡ ші Galenѡ нѡ е вр'о аѡtopitate менпсавпѡлѡ.

Дар зпѡ есемпѡлѡ кѡрпосѡ де носпсіаїтатеа ѡтнеpепеї, пе rapортѡ Valerius дпн Tarent d'о фантѡ каpе а вѡзѡтѡ елѡ ѡнѡшп ші каpе este ѡнр'адевѡрѡ foarte ѡтeресантѡ. Елѡ зиче: Abatessa (stapпца) дпн мпнѡстпpеа Murviedro, о femee foarte ѡпайтатѡ ѡн вpстѡ, зѡчеа d'о боалѡ foarte періколоасѡ. Дѡне че с'а ѡнѡнотѡшпѡтѡ, а вѡзѡтѡ кѡ фпpеа (сорокѡлѡ), каpе 'ї ѡчетасе де мѡлѡтѡ, іар а ревенпѡтѡ, totѡ d'о datѡ 'ї-аѡ кpе-

скѡтѡ дпнѡї нѡої, ші ѡн локѡ де пѡдпнп перп алѡї че а авѡтѡ маї nainte ші каpе 'ї-аѡ кѡзѡтѡ ѡн боалѡ, 'ї-аѡ кpескѡтѡ перп негрп ѡнр'о foarte mare авондпнѡтѡ; ѡдопѡтѡрпеле образѡлѡ, семпѡлѡ вѡтрпнепѡї, с'аѡ фѡкѡтѡ невѡзѡте, пелеа еї с'а фѡкѡтѡ ппнѡ де впаѡтѡ мп де тпнеpеѡе, ші stapпца ачeasta, о вѡтрпнѡ де о сѡтѡ де ані, с'а ѡтнеpптѡ ка о femee де 25 де ані. Мѡлѡпмеа де оаменп аѡ venitѡ атѡнчп спpе а admira ачестѡ мпpаколѡ!

Aulus Gellius rapортѡ кѡ о femee аѡѡме Victoria, вѡтрпнѡ де оѡтѡ-зечп де ані, а кіптпратѡ дпнѡї нѡої ші перп негрп ѡн локѡлѡ челорѡ алѡї.

Medicѡлѡ Torquamada rapортѡ кѡ ѡн аѡѡлѡ 1531 а тpѡїтѡ ѡн оpашѡлѡ Tarent (Italia) зпѡ вѡтрпнѡ де о сѡтѡ де ані, каpе с'а ѡтнеpптѡ ѡн кітѡ с'а ѡнѡѡпѡтѡтѡ ка зпѡ тпнѡрѡ де 30 де ані, кіар аї сѡї нѡ л'аѡ кѡноскѡтѡ; totѡ атѡнчп а skпmbатѡ пелеа, скоѡпндѡ-о ка о кѡмашѡ, ѡтокмаї ка шерпнп кіндѡ skпmbѡ пелеа.

Ашѡ пѡтеа еѡѡтeра ші алѡ есемпеле кѡрпосѡ де о ѡтнеpпpе некомѡнѡ а оаменпорѡ, ѡнѡ тѡ воїѡ тѡрѡпнп, терпнпндѡ ачестѡ артпколѡ, а мапѡпна аїчп о фантѡ rapортатѡ ѡн жѡрпѡлѡлѡ франчeсѡ „Le Publiciste“, ла 15 Ізлпe 1805, адпкѡ Madame Gouvelle дпн оpашѡлѡ Courtenai (ѡн департѡментѡлѡ Loire), о femee d'о вpстѡ де 96 де ані, epа маї болѡвпчоасѡ ппнѡ ѡн вpста де 50 де ані. Атѡнчп stapеа сѡнѡтѡпї еї фпндѡ desesperатѡ непѡтпндѡ мпнка нпмкѡ, fata еї с'а хотѡрпѡтѡ ші 'ї-а datѡ пѡѡтѡ шеасе лѡнп де зпеле непpекѡрmatѡ, ші eatѡ кѡ Madame Gouvelle нѡ нѡмаї кѡ с'а ѡнѡнѡтѡшпѡтѡ, с'а ші ѡтнеpптѡ ші а тpѡїтѡ пе зрѡтѡ атпта ѡн кітѡ шп-а вѡзѡтѡ ші стpенепої!

КОМѡНКАЦІОНИ ШПНПЦПФЧЕ МПЧІ.

Кіте-ѡа нѡпснї статпстпве. Доктѡрѡлѡ Neufville ѡн Frankfortѡ, а пѡвпкатѡ акѡтѡ зпѡ зѡрапѡїѡ статпстпкѡ деспpе лонгевптатеа оаменпорѡ де дпфeрпте професпї ші релпѡїї, де каpе вомѡ пѡне аїчп ѡбсервѡцпнпеле зрѡтоаре: Дпнtre toate професпеле, партеа клерпкалѡ este чеа маї favorавпѡлѡ пeнтpѡ лонгевптате, кѡчп ѡн пeнepалѡ, клерпчпї ажѡнрѡ маї кѡ пpеферпнѡтѡ ла о вpстѡ ѡпайтатѡ; дѡне еї впнѡ ѡнстпторпї (професорпї), дѡне еї адвокѡпїї ші дѡнеadvokѡпїї медпчпї; ѡнtre топї оаменпї ѡкѡпѡпї кѡ о ѡкѡ-

пѡцпне сппрпѡлѡлѡ, медпчпї тpѡескѡ маї пѡдпнѡ ші мѡрѡ маї тпнеpп. Ђнtre 100 де медпчпї, 25 мѡрѡ маї тпнеpп де кітѡ ла вpста де 38 де ані! — Ђнtre месерпашпї, тѡчеларпї тpѡескѡ впаѡа чеа маї лѡнѡтѡ, дѡне еї впнѡ чпсмарпї ші тпмпларпї, ші дѡне тпмпларпї кpоїторпї каpе тpѡескѡ ѡн пeнepалѡ о впаѡтѡ skѡртѡ. Дар вpѡтарпї спнтѡ чеї маї сѡнѡшп ла воала де тпфѡсѡ (лпнгоаре). — Оаменп ѡнѡрапїї тpѡескѡ ѡн пeнepе маї мѡлѡтѡ де кітѡ неїнѡсрапї.